

Technická univerzita v Liberci

Fakulta textilní – KKV v Prostějově – 2. Ročník BSP/TŘOV

Dějiny oděvní kultury

Vývoj svatebních šatů

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI	
UNIVERZITNÍ KNIHOVNA	
Přir. č.	2130470
Signat.	B14983

UNIVERZITNÍ KNIHOVNA
TECHNICKÉ UNIVERZITY V LIBERCI

3146180929

Tamara Bojdová

Z historie Šatu

Ještě v minulém století byly bílé svatební šaty z hedvábí, mušelínu, saténu, tylu nebo krajek výsadou nevěst z vyšší společenské vrstvy. Prostší dívky se strojily do svých nejlepších šatů, většinou do svátečního kroje, ve kterém se více než ve všedním odrážely životní podmínky jeho nositelů, bohatství nebo chudoba kraje. Větší rozmanitost, především v materiálu, byla ovlivněna i tím, že základním požadavkem nebyla účelnost jako u oblečení na všední den, ale v největší míře reprezentativnost. Mnohé přepychovější krojové součásti se pořizovaly až ke svatbě a pak se nosily pouze na největší církevní svátky a k zvláštním rodinným příležitostem. Naopak dívky z chudších poměrů nosily ve svátek a na svatbu svrchní soukenné součásti oděvu na lím, zatímco ve všední den naruby, šlo např. o modrotiskové zástěry, které by praní vůbec nesnesly nebo by vybledly.

Místy se u některých součástí svatebního kroje ustálila určitá barva, například svatební sukně na moravském Kyjovsku mívala nevěsta černou a družičky zelenou, na Podluží žlutou s našitým černým pruhem atd. Oproti tomu bílá barva byla vždy považována za barvu smuteční a teprve s rostoucím městským vlivem se stala typickou svatební barvou.

Rovněž svatební účesy měly svou tradici: vlasy se obvykle zaplétaly do copů, někdy se oplétaly pentlemi, pokrývaly věncem z umělých květín apod. S úpravou vlasů se pojí starobylý zvyk čepení. Po svatebním obřadu se mladé ženě přikryly vlasy bohatě zdobeným čepcem, jindy se jí uvazovala červená "englická" šatka a přes ni bílý šátek nebo si jen nevěsta před odchodem na svatební hostinu uvázala šátek. V některých částech Slovenska musela mít údajně vdaná žena tolik čepců, kolik je neděl v roce. Dnes už se čepení dodržuje jen u ojedinělých krojovaných svateb, často se redukuje na přehození ručníku nebo šátku přes hlavu nevěsty, převlek šatů, u městských svateb na snímání závoje.

V některých oblastech si muži oblékali na svou svatbu zvláštní obřadní kabáty, přes které si převazovali speciální šerpu, někdy nosili šátek kolem pasu nebo úhlopříčně od ramena k protějšmu boku, na Brněnsku si převazovali ručník. Ženichové nosili také kytici z umělých květín, tzv. vonici, na kterou si dávali snítky rozmarýny. Dodnes dostává jak svatební pár, tak ostatní svatebčané svatební roucho - snítka rozmarýny (bývá nahrazena myrtou a bílými umělými kvítky) se stužkou, která se připevní na šaty.

Koncem devatenáctého století se ve městech dostaly do módy výstřednější svatební šaty, nezvyklé především širokou paletou nádherných odstínů barev. Ve vlasech se už nenosily jen květiny,

kloboučky a čepce, velmi oblíbené se stávaly ručně šité závoje. Před první světovou válkou byla velice módní šedá toaleta zdobená drobnými perličkami.

Ve válečných obdobích docházelo pravidelně k úsporným opatřením, které se nevyhnuly ani vizáži svatebních šatů: během první světové války se nosily prosté kostýmy s rukavičkami a kulatým kloboučkem, během druhé světové války polopřiléhavé kostýmy s vycpanými rameny a

kloboučkem se závojem.

V meziválečných třicátých létech se prosazovaly jednoduché elegantní večerní šaty nebo bohaté šaty v romantickém hollywoodském stylu. Co se týče barevného provedení, opět dominovala bílá barva, odvážnější nevěsty se však odhodlávaly k barevnějším tónům. Stejně tak v období od konce druhé světové války prakticky až dodnes bílá společně s jemnými pastelovými barvami převládá na všech svatebních modelech.

Muži si oblékali až do druhé světové války tmavě modrý nebo černý žaket a k němu nezbytný tvrdý klobouk (buřinku), rukavice a kytičku v klopě. Dnes se na civilní obřad hodí elegantní tmavý pánský oblek, bílá košile, kravata; na svatbu v bílém zase klasický, slavnostní smoking, bílá košile s šálovým límcem a lemoučkou, vázanka nebo kravata. Pro velké svatby je vhodný žaket nebo frak, smoking se hodí spíše pro večerní program. Známy je i oblek a la Stresemann, je kombinací bílé košile, červenobílé nebo stříbřitě šedé kravaty, světle šedé jednořadé vesty, černého jednořadového saka, kalhot s šedým proužkem a černého plochého klobouku. Ať už jde o jakýkoliv typ pánského oděvu, vždy jeho doplňky - kravata, kapesníček nebo motýlek - ladí s kyticí a svatebními šaty nevěsty. Kapesníček bývá ručně šitý, patří do levé kapsičky na prsou a barvou vždy odpovídá kravatě. Když v roce 1948 uvedl Dior koktejlové šaty, byl to geniální tah. Ať už s hlubokým výstřihem, nebo s obnaženými rameny se staly symbolem večírků, ale i mnohdy šatů nevěst. Tento typ šatů nazýváme malé společenské šaty, jsou kratší než večerní róba, sahají nanejvýš nad kotníky, většinou s hlubokým dekólem. S bolérkem, nebo kabátkem se z koktejlových šatů, které přišly do módy na konci 40. let, stává víceúčelový oděv.

V současné době odpovídá styl a provedení šatů měnícím se světovým módním trendům. Můžeme potkat nevěstu v bohatých dlouhých šatech s vlečkou a závojem, v jednoduchých přiléhavých šatech bez výraznějších ozdob, v hravém krátkém modelu, v elegantním kostýmku popř. ve světlém kalhotovém kostýmu. Zvláštní kouzlo jistě přidá jemný závoj, věnečky, perličky, mašle, umělé či živé květiny, čelenka nebo klobouk. Ať už si nevěsta s ženichem obléknou na svatební obřad cokoliv, vždy by se měli cítit příjemně a prožívat svůj Velký Den naplno.